

PRAVICA

Glasilno krščanskega delovnega ljudstva

Izšla vsak četrtek popoldne; v slučaju praznika dan poprej - Uredništvo: Ljubljana, Stari trg 21 - Nebrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1-50 - Cena: za 1 mesec Din 5-; za štiri leta Din 15-; za pol leta Din 30-; za inozemstvo Din 7- (mesečno) - Oglas. po dogovoru

Oglas, reklamacije in naročila na uprave Jugoslovanske tiskarne, Ko portalni odtok, Poljanski nasip št. 2 - Rokopisi se ne vračajo

Našim zaupnikom in agitatorjem!

Agitacija je za delavsko gibanje to, kar je reklama za trgovca, to se pravi oboje, agitacija in reklama služita v to, da se obrne pozornost ljudi na kako stvar oziroma, da se ti z njo seznanijo. In vendar ni agitacija v delavskem gibanju nikak reklama. Agitacija ne služi osebnim koristim kakega posameznika, ni nikak trgovski posel, ampak so njeni nagibi popolnoma čisti: volja, pomagati drugim z razjasnitvijo njihovega položaja, usode in pomena organizacije. Agitator v delavskem gibanju je kažipot, in tisti, ki pripravljajo pot k splošnemu povzdigu delavstva.

To plemenito pojmovanje agitacije pa se je, kakor mnogo drugega, v času oslabilo in se skoro popolnoma zgubilo. V povojnem času je bila agitacija mnogim le trgovska reklama in radi tega tudi ni mogla imeti trajnega uspeha.

Kako vse drugačna pa je bila agitacija v prvih časih našega delavskega gibanja. Pomislimo le na našega dr. Kreka in one, ki so delali v organizaciji ob njegovem času. Naš zaupnik, naš agitator je vse ono za kar je delal, globoko doživljal. Uspehi agitacije imajo svoj izvor v tem, da z vso svojo bitjo delaš na eno: da vliješ v tvojeja sovražnika, tovarša osnovo vsake organizacije, ki je: »Vsi za enega, eden za vse!« Prepričujoča sila ni toliko v zgovornosti in nazornem prikazovanju koristi, ki jo ima od organizacije posameznik, ampak v tem, da bodo socialne krivice odpravili le in samo tisti, ki jih morajo prenašati, ki jih čutijo in tudi le tedaj, ako bodo združeni vsi v enotni delavski organizaciji. Naš agitator, zaupnik ne sme nikjer videti samega sebe, ne sme delati nič za se, ampak vse za druge.

Zvest temu svojemu prepričanju dela in pridobiva naš zaupnik in vsak naš zaveden član pri vsaki priliki, kjerkoli. Časa njemu nikoli ne manjka, da bi vprašal za plačilo, bi se mu zdelo, da je oskrnil svoje delo v službi proletarijata. To delo izvira njemu iz pravega krščanskega duha ljubezni do bližnjega, ki kot razbijajoči udarec pada na verige, v katero je uklenjena večina človeštva. Zanj je to delo za njegove brate in sestre v delu in trpljenju. Le taki možje bodo tisti, ki bodo naše gibanje naš pokret vodili do zmage, posebno danes, v času, ko je za delavca imenovati se krščanskega to dejanje, ko treba za javno priznavanje krščanstva poguma in ko se mora vsak član naše organizacije radi tega svojega prepričanja braniti pred udarci od leve in

desne, pred pravimi nasprotniki in navideznimi prijatelji. Zato bodo polagali pred bodočnostjo težak obračun tisti, ki nas hočejo v svoji zaslepljenosti ovirati na našem pohodu in ki vrhu vsega tega hočejo biti nekaki naši zaščitniki.

Mnogo koristnega za delavstvo je dosegla že naša strokovna organizacija v naši državi. Toliko uspehov ne more pokazati niti ena nam nasprotnih strokovnih organizacij. Dosegli smo v marsikateremu oziru toliko, kolikor se sploh kapitalizmu v najskrajnejšem slučaju izbiti more. Organizacija je dosegla uspehe in koristi ne samo za one, ki so organizirani, ampak tudi za tiste, ki niso in ki teh uspehov ceniti ne znajo. Mi pa vemo, da kdor kake pridobitve ne ceni, da jo tudi kmalu izgubi. Naš kapitalistični sistem je prisiljen, da to trpi, a na drugi strani je zopet treba močne in vedno močnejše žive sile, ki drži ravnotežje. In ta sila je organizacija. Da pa organizacija raste in se krepi, je potrebna agitacija, podrobno delo vseh naših zaupnikov in vsakega zavednega našega člana širom Slovenije.

Mnogo je še pred nami stvari in vprašanj, ki se morajo v korist delavstva ugodno rešiti, za kar bo treba še trdega in naporenega boja. Zato velja mnogo bolj danes kot kdaj poprej. Našemu delavcu jasnega pogleda, samostojnega mišljenja in odločevanja, močne strokovne organizacije in krepitev proletarske zavesti. Danes, še bolj pa v bodočih dneh, bomo rabili moč, zaupnikov, ki bodo delali brez ožira na sebe, se ne bodo dali begati in bodo neustrašeno ter vztrajno nadaljevali svoje delo. Mnogo starejših je in bo omagalo v svojih naporih. Njihov duh pa mora živeti dalje! Mlajši na njihova mesta!

Mi torej vemo, zakaj agitiramo, zakaj hočemo našo organizacijo še bolj okrepiti. Mi vemo, da bi danes slovenski proletarec, slovenski mali človek brez naših organizacij, brez svojega lastnega glasila »Pravice« ne pomenil prav čisto nič. Zaupniki, in vsi zavedni tovariši, zato bomo v novem letu naše delo podvojili, pridobili za našo organizacijo čim več še neorganiziranih tovarišev, zato bomo povsod, kjer organizacija ni dovolj živa, isto zopet poživili. Le močna organizacija bo lahko našim zaupnikom na tistih mestih, kjer se odločuje o delavstvu, dajala trdno oporo pri njihovih zahtevah. In tedaj bo tudi lahko delavec od teh svojih zastopnikov zahteval uspehov.

Pravica ali dolžnost?

Po zakonu o zaščiti delavcev (čl. 108) imajo delavci pravico, da volijo v obratnih, ki so v čl. 1 omenjenega zakona navedeni, svoje zaupnike. Če pa izraz imajo pravico dobro premisliti, moramo ugotoviti, da je ostal zakon pri tej za delavstvo tako važni ustanovi na pol poti.

Vsakdo ima pravico n. pr., da vlaga tožbe, da se zagovarja pred sodiščem, da svobodno izpoveduje svojo vero, da ustanavlja društva, da prireja zborovanja, da sklepa dogovore itd. Take pravice uživa z gotovimi izjemami vsak državljan. Pravica tu je zakonito zadržana, odvisno je le še od njegove svobodne odločitve, če se hoče te pravice tudi res poslužiti. Včasih se je bo nujno moral, včasih se je zopet ne more poslužiti, ne morda zato, ker mu to prepoveduje zakon, ampak radi notranjih vzrokov, radi koristi, ki jo ima, če te pravice ne uporablja. Včasih pa ve, da bo tudi njemu škodovalo, če se bo te pravice poslužil; škoda, ki mu grozi, je

torej vzrok, ki ga odvrča od tega, da ne uporablja svoje pravice.

Prav tako je tudi z določilom zakona, da imajo delavci pravico voliti obratne zaupnike. Ta ustanova je tudi v tej obliki delavstvu v celoti koristna, lahko pa ima kak posameznik od nje škodo in nepravilne. Brez dvoma se bo zaveden delavec, ki ima interes na izboljšanju delovnih pogojev, te pravice poslužil, saj se mora zavedati, da je tudi to ena izmed mnogih poti, po kateri mora iti, da se izboljša delavstvu njegov težki položaj.

Mnogokrat pa se delavci te pravice, ki jim jo daje zakon, ne bodo posluževali. Dostikrat bo temu vzrok pomanjkanje delavske zavesti in solidarnosti. Prišli bodo z izgovori: saj nam to ne bi nič koristilo, kvečjemu škodovalo, pokazali bi nekako sovražno razpoloženje napram podjetniku, poostriili bi medsebojne odnose, ki že itak niso nikdar dobri itd. Tako govore nezavedni delavci, omahljivci, ki s svojo neodlo-

nostjo delavski stvari prav mnogo škodujejo. Bodo se sicer zavedali, da bi bila ta institucija tudi zanje koristna, ne bodo pa se poslužili te pravice misleč, da dajo s tem izraza kakemu nasprotovanju napram kapitalistu in boječ se, da bi iz tega mogla zanje nastati kaka škoda. Drugi pa so taki, ki se za izboljšanje svojega položaja nočejo potruditi, pričakujejo in zahtevajo pa rešitve iz drugih vrst.

Posledica takega razpoloženja delavcev v obratu bi bila, da bi se delavci te zakonite pravice sploh ne poslužili in tako bi bila ustanova zaupnikov v tej obliki sama po sebi obsojena na životaenje. Razvila bi se le tam, kjer se vsaj peščica delavcev resno zanima za delavsko vprašanje.

Vse drugače in za delavstvo bolje bi seveda bilo, če bi bil zakon tu bolj odločen in bi to določbo formuliral takole: Volitev delavskih zaupnikov v obratih je obvezna (obligatna). Jasno, da obligatna ne samo za delavce, ampak tudi za podjetnike, ker bi bilo s tako formulacijo preprečeno vsako nasprotovanje z njihove strani. Žal, da se to ni izvedlo, to pa zato, ker so imeli glavno besedo pri ustvarjanju zakona ljudje, ki so se na interese delavstva premalo ozirali in jih upoštevali.

Da se ta institucija mora obdržati in ustati, je očitno. Položaj takega zaupnika je važen. Po pojmovanju zakona so to nekaki javni organi. Delokrog odreja zakon sam in daje zaupniku naloge, ki se tičejo razmer delavstva v obratu in njegovih odnosov napram podjetniku. Delavci bodo gotovo izbirali take zaupnike, v katere zaupajo in od katerih upajo, da se bodo na tem svojem mestu zavzemali za izboljšanje položaja delavcev v obratu. Zaupniki postanejo tako nekaki voditelji delavstva in posredniki med njim in podjetniki. S tem prevzamejo nase veliko odgovornost za vestno izvrševanje prevzetih nalog, a obenem tudi večji riziko za svojo eksistenco. Zato pa morajo biti delavci solidarni z njimi in jih ščititi. Zakon sicer prepoveduje, da bi se zaupniki preganjali ali odpustali radi pravega izvrševanja njihovih zaupniških dolžnosti in predvideva za to tudi kazen. A na drugi strani je kaj lahko najti kako pretvezo ali izgovor, ki z njegovo funkcijo nima nobene zveze, in vreči zaupnika na cesto; kot da bi se to pri nas še nikdar ne bilo zgodilo!

Ne smemo tudi prezreti vzgojnega pomena te ustanove. Zaupnik, ki se bo hotel res z vno mo posvečati tej nalogi, bo moral imeti oči odprte za vse pojave socialnega življenja in se poučiti o vseh tekočih perečih vprašanjih, če bo hotel uspešno delovati.

Sicer pa je znano, da je lažje nov zakon izdati, kot pa obstoječega spreminjati. Ker pa je bilo nujno potrebno, da se pri tej instituciji delavci bolj zaščitijo, je bilo treba najti neko srednjo pot med pravico voliti delavske zaupnike in med obligatno volitvijo; kajti ta obveznost bi se mogla uvesti le z zakonom. Ministru za socialno politiko dr. Gosarju je to uspelo in pri pogajanjih med predstavniki delavskih in delodajalskih zbornic je našel njegov predlog razumevanje in dobil obojestransko pritrditev.

S tem se je naša delavska zakonodaja zopet obogatila za eno dragoceno pridobitev. Na miren način se je ustvarilo stanje, ki daje delavstvu več neodvisnosti. Naloga poznejšega zakonodajca pa bo, da to obstoječe stanje prizna z zakonom in uvede obvezne volitve delavskih zaupnikov.

Ali si že kupil knjigo:

„Žena z zaprtimi očmi“?

O izpremembi zakona o zavarovanju delavcev.

V ministrstvu za socialno politiko se dela sedaj na izpremembi zakona o zavarovanju delavcev. V to svrhu se je vršilo pri ministru dr. Gosarju že več anket in konferenc, ki so se jih udeležili zastopniki Osrednjega urada za zavarovanje delavcev in drugi merodajni čimtelji. Izpremembe bodo stremele za tem, da se ta centralistični zakon omili in da okrožnim uradom več samostojnosti, kot jim je že bilo dano z zakonom. Da nam bo to izredno koristilo, ni treba poudarjati, saj vemo, kakšne nepravilne nam je delal Osrednji urad samo pri gradbi poslopja Okrožnega urada v Ljubljani.

Političen pregled.

Razmerje med muslimani in demokrati postaja nekoliko napeto in vse kaže, da bosta ti dve stranki šli počasi narazen. Odkar Davidovič neprestano išče stikov z opozicijo, se muslimani odkrito nagibajo k radikalom. To se je pokazalo tudi te dni v sarajevski občinski skupščini, kjer so muslimani nastopili proti demokratom in za radikale. Ta razkroj demokratske zajednice bo naravno zavzel vedno širše oblike in bo najbrže privedel do cepitve v demokratski zajednici na demokrate in muslimane, kakor so bili prej.

Finančni odbor pridno dela in pravi o proračunu. Predelal je že proračune ministrstev za verstvo, za prosveto, za zunanje zadeve in za notranje zadeve. Pri razpravi o zunanji politiki je zunanji minister Marinkovič na kratko obrazložil naš zunanjepolitični položaj in poudarjal, da je naša zunanja politika vseskozi miroljubna. Razmere z našimi sosedi so ugodne in dobre. Zelimo si čim ožjega zblizanja z Nemčijo.

Po svetu.

Rusija je priljubljena kost, ki jo gloda evropsko časopisje. Sedaj pišejo, da je v ruski opoziciji nastala nova struja, radikalnejša kot dosedanja in ki ima že vse organizirano za prevrat in revolucijo. Trockija in vse njegove pristaje, ki so bili na vodilnih mestih so razrešili njihovih javnih služb, tako, da nimajo na sovjetsko politiko sedaj nobenega vpliva več.

V Italiji so stabilizirali valuto in zagotovili liri stalno kritje v zlatu. Pravijo pa, da je vse to le lepa zunanost in da ni nič trdnega. Fašizem je prišel do vrhunca in torej že začel propadati. Eno je gotovo, da je doživela Italija pod njegovim režimom v zunanji politiki v zadnjem času popoln fiasko. Zato se z vso silo oklepa, kogar le more vsaj malo pridobiti zase. Taka država je Madjarska, kamor pošiljajo Italijani municijo in orožje. Mussolini je prorokoval za leto 1928. velike politične izpremembe, med drugim tudi, da bo boljševizem v Rusiji padel, o fašizmu pa ni rekel ničesar. Najbrže se bo z njim zgodilo enako.

Tudi v Franciji hočejo valuto stabilizirati, vendar prvi finančni minister, da za to ni čas ugoden. Valutno vprašanje dela še vedno vsem državam velike nepravilne, med njimi seveda tudi Franciji, ki veliko dolguje Združenim državam. Po vseh evropskih državah skoraj je danes tako, da je država prava revna, posamezniki pa bogati. To je kapitalizem.

Razširjajte „Pravico“!

Jugoslovanska strokovna zveza.

Iz centrale

OBVEZNO ZA VSE SKUPINE.

Zaupniki vseh skupin in plačilnic, kakor posamezni člani iz krajev, kjer organizacija JSZ še ne obstoja, naj zberejo do 15. t. m. če le mogoče od vseh delavcev v svojem in sosednjih obratih plačilne kuverte, na katerih naj zabeležijo ime in stroko delavca, ter vse skupaj takoj po 15. t. m. odpošljejo kot tiskovino Jugoslovanski strokovni zvezi v Ljubljano. Kjer podjetja plačilnih kuvert ne izdajajo, naj se pošlje seznam plač in odtegljajev. Izvršite dobro in točno!

Vsem skupinam in plačilnicam.

Strokovne skupine in plačilnice JSZ, ki so prejele nove pristopnice z naročilom, da jih podpišejo točno izpolnjene vsi člani, nujno pozivamo, da nam točno izpolnjene pristopnice pošljejo vsaj do 15. t. m., da nam bo mogoče pravočasno, z ozirom na januarske obračune izdelati nov kataster. Članarino za januar naj strokovne skupine pošljejo v smislu navodil okrožnice z novim obračunom tudi do 15. t. m., da se poslovanje JSZ ne bo oviralo. Nove poslovne knjige prejmejo reorganizirane skupine v prihodnjih dneh, do takrat naj vršijo vse vpise kot dosedaj. Ponovno opozarjamo na sklepe zadnjega občnega zbora, glede nove članarine in obveznosti »Pravice«. Seznam naročnikov in naročnino naj se pošilja eno- ali trimesečno upravi »Pravice«, Poljanski nasip, Jug. tiskarna v Ljubljani po položnici »Pravice«, obračune in članarino pa Jug. strok. zvezi po položnicah JSZ.

Mariborsko okrožje

Maribor. V soboto, dne 31. decembra 1927, se je vršil na Koroški cesti št. 1 zelo dobro obiskan sestanek okrajnih cestarjev, kateri so z velikim zanimanjem sledili izvajanju tov. tajnika, ki je poročal o reorganizaciji JSZ in časopisu. Naročilo se je takoj 16 članov na »Pravico«, kar znači lep napredek. Podpisali so tudi nove pristopnice in poravnali članarino. Ker je stari predsednik skupine umrl, se je izvolil novi predsednik v osebi tov. Avgusta Rojka. Po živahni debati se je sestanek zaključil. Vsi navzoči so se razšli z zavestjo, da bodo v prihodnjem letu še bolj agilno sodelovali pri gradnji organizacije. Zelimo vsem skupaj srečno in veselo novo leto, prosimo vas pa, ne pozabite na eno: na Pravico. Pridno jo čitajte in ob vsaki priliki priporočajte svojim tovarišem!

Rudarji

Hudajama. Novo leto je praznik, ki ga praznuje uradnik in obrtnik, kmet in delavec v tovarni. Samo rudarju ni dano, da bi počival, se vsaj ta dan skromno radoval in malo pozabil svoj vsakdanji križev pot. Prvi dan novega leta bomo obhajali v krogu svojih prijateljev, ker bo ravno na nedeljo, tako smo mislili. A varali smo se. V soboto je prišel razglas: Jutri se dela kot po navadi. TPD pač dela, kar se ji ljubi. Če se ji zdi, reče: jutri ne bomo delali in drugič tudi na praznik in v nedeljo pa bomo delali. Nič se ne pove delavcu zakaj se ne bo delalo na praznik in drugič zakaj se bo delalo na praznik ali nedeljo. Če delavec godrnja, kar je popolnoma razumljivo, se mu reče: če ti ni prav, dobiš obračun! Kapitalistični mogotci sami sebi grobove kopljejo. Ura obračuna je vsak dan bliže.

Proti krivičnim davkom.

Jugoslovanska strok. zveza v Ljubljani je poslala Generalni direkciji neposrednih davkov v Belgradu dne 31. decembra 1927 pod št. 1540/27 sledečo

protestno resolucijo:

Iz časopisja in osnutka finančnega zakona za leto 1928/29 smo zaznali, da se namerava obdavčiti plače delavcev in nameščencev v še višji meri nego doslej. To je povzročila predvsem Generalna direkcija neposrednih davkov, ki je dala vsem davčnim oblastem nalog, da je smatrati za kvalificirane obrtne in trgovske pomočnike, ki so dovršili svojo učno dobo, to je vse obrtne pomočnike in odredila, da se imajo obdavčiti slu-

Neutemeljeno obdavčenje upokojenih rudarjev. Nekatere davčne oblasti so obdavčile vpokojene rudarje na temelju člena 79-VI finančnega zakona za leto 1927-28, tako da bi morali plačati davek, kot se odmerja za privatne nameščence. Vsi ti predpisi davkov niso v zakonu utemeljeni, ker rudarji ne spadajo v kategorijo kvalificiranih delavcev. Kdor bi izmed vpokojenih rudarjev dobil plačilni nalog za plačilo davkov po skali za privatne nameščence, naj se takoj pritoži proti nezakonitemu predpisu. Kakor nam je znano, je delegacija ministrstva financ že v nekaterih slučajih odredila, da davčne oblasti refundirajo že izdane plačilne naloge za predpisani davek rudarskim vpokojencem.

Tovarniški delavci

Jesenice. Dne 31. decembra so se vršile volitve obratnih zaupnikov v tovarni KID. Pri teh volitvah smo od lanskega leta napredovali za 30 glasov in tako pridobili četrtega obratnega zaupnika. Naša skupina na Javorniku pa je napredovala za 19 glasov. Oba uspeha nam dokazujeta, da je naše delo pravilno. Umestno bi bilo, da bi se te volitve vršile že v okvirju novega pravilnika o obratnih zaupnikih. Marksistom pa se je mudilo, ker jim bržkone ta način volitev ugaja za to, ker se vrše volitve celih pet dni. Pravo sliko naše moči bomo pa imeli šele, ko bomo volili po novem pravilniku, izdanem od ministra dr. Gosarja. Mi smo z uspehom teh volitev lahko zadovoljni, ker smo v glasovih in mandatu napredovali, kar nas more samo navdušiti za novo delo do uveljavljenja krščanskega socializma.

Viničarji

Skupinam, katerih zaupniki dobe naročeno število »Pravice«, naj isto članom razprodajo takoj, ko jo prejmejo. Posamezen izvod stane en dinar in je torej najcenejši časopis. Zaupniki naj denar hranijo do prve mesečne seje skupine ter potem po položnici pošljejo denar »Upravi Pravice«, Jugoslovanska tiskarna, kolportajni oddelek, Poljanski nasip 2, Ljubljana. Ako pa bo uprava vsakemu dostavila položnice, potem ta naslov odpade in je treba izpolniti le položnico. Denar za vsak mesec se pošilja skupno. Zaupniki! Vse sile zastavimo, da bodo viničarji predvsem čitali svoj list. Bodimo zato agilni, če treba tudi malo usiljivi, samo da priborimo našemu listu dostop v široke mase viničarskega ljudstva. »Pravica« je naš list, katerega smo pričeli in ga vzdržujemo le z lastnimi močmi. Zato vsi na delo za našo »Pravico«.

Železničarski vestnik

Cena režijskemu premogu. Cena režijskega premoga se je znižala za 12 dinarjev pri toni. Po sedanji ceni stane torej 100 kg premoga v kosih 26.80 dinarja. To znižanje velja od 1. januarja 1928.

Veljavnost listnih legitimacij. Ker je še precej delavstva, ki še nimajo legitimacij za leto 1928, je direkcija z okrožnico št. 156-VI-27 z dne 27. decembra 1927 podaljšala veljavnost starih legitimacij za leto 1927, do 1. februarja 1928, z pridržkom, da velja to podaljšanje le za proge ljubljanske direkcije. Da se preprečijo zlorabe, mora osebe pri prejemu novih listnih legitimacij oddati stare legitimacije. Slike iz teh starih legitimacij naj si delavstvo pridrži.

beni prejemki teh delavcev po členu 79 točke VI. finančnega zakona za leto 1927/28.

Po tej odredbi bo moralo nad 50% delavcev plačevati osebno dohodninski davek mesto ročnega davka, ki ga je plačevalo doslej. Osebno dohodninski davek je znatno višji od davka na telesne delavce in je doslej veljal le za zasebne nameščence.

Na oba davka, to je na davek na telesne delavce in na osebno dohodninski davek se bo z novim finančnim zakonom predpisovalo še z invalidskim in komorskim davkom, tako, da so obdavčeni prejemki delavcev s 6 do 8%, medtem ko se pobira v splošnem za direktne

davke v povprečju le 2.1% narodnega donosa.

V nasprotju člena 116 ustave, ki določa, da se morajo pobirati davki po davčni moči in progresivno, se delavske plače pri nas ne obremenjujejo niti sorazmerno, kaj šele po načelu progresivnega obdavčenja z nižjo davčno postavko.

Naš neobdavčen eksistenčni minimum v iznosu 6000 Din nima primere v davčni politiki nobene druge države.

V Franciji, Avstriji in Italiji znaša neobdavčen eksistenčni minimum poročene osebe nad 11.000 Din, v Angliji pa celo od 30.000 do 60.000 Din.

Jugoslovanska strokovna zveza zavrača davčno politiko, ki obdavčuje na eni strani le čiste dobičke pridobitnih slojev, na drugi strani pa obdavčuje bruto dohodek delavcev in nameščencev, ki segajo pod eksistenčni minimum. S tako nesocialno in protizakonito davčno politiko se ubija kupna moč delavstva, večja gospodarska kriza, v širokih masah pa ubija zaupanje v pisane in neizvršene zakone.

Vsled tega Jugoslovanska strokovna zveza

zahteva:

1. Uvede naj se direktne davke s pravično davčno progresijo. Davčno naj se obremeni v prvi vrsti gospodarsko močni sloji.

2. Zakoniti eksistenčni minimum naj se zviša od dosedanji 6000 Din na višino ki odgovarja predvojni pariteti neobdavčenega minimuma tako glede valute, kakor glede cen življenjskih potrebščin.

Pred vojno je znašal na našem področju neobdavčen minimum 1600 K. Če računamo relacijo 1 zl. krome je 13 Din, bi moral znašati eksistenčni minimum z ozirom na predvojnega vsaj 20.000 Din kar je pa za družine v očigled drugim življenjskim potrebščinam in visoki stannarini še veliko premalo.

Pozivamo vse organizacije, da odpošljejo na Generalno direkcijo neposrednih davkov v Belgradu podobne protestne resolucije, ki se naj pošljejo na Jug. strok. zvezo.

Ali je res treba?

V načrtu finančnega zakona za leto 1928-29 je člen 69., ki določa, da morata vsak prenos lastninskih pravic nepremičnin 50 km od državne meje odobriti vojni in notranji minister. Delavstvo po ogromni večini nima nepremičnega premoženja. Vendar bo ravno mali človek najhujše udarjen, če se ta člen uzakoni. Vrednost industrijskih naprav se s tem členom za precejšen del zmanjša. Kdo bo to trpel? Ali morda samo podjetnik? Vsa znamenja kažejo, da bo naprtil delavstvu to breme, v kakršni obliki bo le mogel. Je pa še nekaj drugega. Kdo bo svojo tovarno izpopolnjeval, kdo jo bo povečeval, ali kdo bo pri nas sploh še hotel delati nove tovarne, ko bo videl, da ima njena vrednost uzdo zgornjega člena na sebi? Nihče, ker bo vsak raje šel drugam v kraje, kjer ta paragraf ne velja. Iz tega pa sledi, da naše obubožno ljudstvo ne bo imelo dela; če ni dela, ni jela. Stare tovarne se ne bodo izpopolnjevale, nove ne gradile, delavstva bo vedno več; zato bodo delavske plače še manjše, brezposelnost še večja kot danes, in mnogo delavcev bo moralo iti za kruhom. To velja predvsem za Slovenijo, ki je najbolj industrijalna pokrajina v naši državi in ki je ob državni meji. Ali mora res vse v Belgrad? Ali je res Slovenija samo kolonija v naši državi? Ali je res nujno potrebno, da se slovenska industrija demontrira? Ali naš revni človek res ne sme imeti doma niti skorjice kruha? Ali bo s tem, da razženemo Slovence po svetu, domovina rešena? Ta vprašanja naj premislijo naši ljudje v Belgradu in naj izpolnijo svoje poslanstvo.

Papirnica na Količevem.

Kakor imajo industriji, trgovci, obrtniki svojo zbornico, tako imamo tudi delavci svojo Delavsko zbornico v Ljubljani, v katero smo volili svoje delavske zastopnike. Njen namen je, da pospešuje naše koristi. Vsako leto tudi izda poročilo o delavskih razmerah v naših obratih. Zelo zanimivi in poučni za nas papirničarje so podatki o delav-

skih mezdah v papirniški industriji v letu 1926.

Poglejmo te mezde natančneje in primerjajmo z njimi mezde v naši tovarni in marsikaj bomo razumeli ter lahko uvideli, zakaj našo strokovno organizacijo na odkrit in zahrbtn način preganjajo.

Mlinarji, limarji, mešalci, pri kamnih, strežaji filtra so v letu 1926. imeli dnevne mezde od 32.50 do 47 Din;

vodje kalandrov, vezalci papirja 38.50 Din;

pomočniki kalandrov, vezalke papirja 28 do 34.37 Din;

delavci 31.50 do 36 Din;

delavke 26.50 do 30 Din;

zavijači 34.80 do 40.50 Din;

kurjači, pom. kurjači 32.50 do 44.62;

mizarji, ključavničarji, kovači, tesarji, zidarji 36 do 50 Din.

Vse te zasluzke moramo razumeti kot zaslužek osemurnega delavnika.

Primerjajmo naše plače s temi. Kvečjemu le tisti doseže tak zaslužek, kdor dela nadure. Podjetje jih daje delavcem kot milost, a pri tem dela krivico, ker ne plača nadur 50 odstotkov več kakor bi moralo, na kar opozarjamo Delavsko zbornico.

Papirna industrija v Sloveniji dobro dela. Tvrška I. Bonač sin letno producira 400 vagonov lepenke in 400 vagonov ovojnega papirja.

Skupna vrednost imenovanih izdelkov se ceni na 40.800.000 Din. Ko bi mi delavci znali računati, bi lahko ugotovili tudi letni čisti dobiček, ki ga v veliki meri znosimo skupaj mi s svojimi žulji.

Zato pa trdno držimo svojo strokovno organizacijo. Le z njeno pomočjo bomo mogli doseči, da lepi dobiček ne bo koristil samo nekaj ljudem ampak nam vsem, ki v podjetju puščamo svoje delo in svoje moči. Na podjetju samem se učimo vztrajnosti za svojo stvar. Leto za letom raste in se širi tovarna vsekakor z delom in trdom podjetnika. Tudi naša organizacija bo rasla in dosegala uspehe le z delom in požrtvovalnostjo njenih članov. Naše vrste so očiščene izdajalcev, ki so nam takoj spočetka veliko škodovali. Nič ne de. Bolje da se taki volkovi takoj spočetka pokažejo, da se jih lahko ognemo, da pozneje ne prizadenejo še večje škode. Zavedajmo se, da iz majhnega raste veliko. Odredba o delavskih zaupnikih, ki jo je naš minister dr. Gosar podpisal ravno za božične praznike, bo delavstvu važna opora v boju za svoje pravice. Na delo, k uspehu, vsak po svojih močeh!

Filip Uratnik:

Naše socialno zavarovanje in njegovi nasprotniki.

(Konec.)

IV.

Tu ne morem reči drugega, kakor ponoviti to, kar sem rekel na 4. skupščini Delavske zbornice za Slovenijo:

Z izgovori na gospodarsko krizo pa se ni nastopalo zadnje čase samo proti predlogom, ki majo za cilj zaščito delavstva, temveč se je hotelo s temi argumenti delati celo proti zavarovanju delavcev. Trdilo se je, da je starostno zavarovanje, kakor ga predvideva zakon, vsled gospodarske krize neizvedljivo. Poudarjam, da se nobene vrste delavskega zavarovanja s takimi izgovori ne bi moglo odganjati. Ali naj živi tisti, ki prodaja svojo delovno silo, samo tako dolgo, dokler je sposoben za delo? Ali je mogoče pustiti človeka, da lakote umre, kadar postane bolan, onemogel in star? Če si ne upamo postaviti tega principa, ali naj postavimo princip, da naj dela delavec dokler je zdrav, v mestu in tovarni za plačo, ko postane star naj pa gre v svojo domovinsko občino, navadno v kmečko občino, in se pusti vzdrževati od poljedelskega prebivalstva, ki samo ne živi v izobilju in ga ni dolžno vzdrževati. Če je tako starostna oskrba obrtnega industrijskega delavstva važen problem za to delavstvo, ni nič manj važen problem tudi za kmečko prebivalstvo, na katerega ob neurejenih razmerah bremena starostne oskrbe tako često padajo, med tem ko se jih otrsajo obrtna ter industrijska podjetja, ki so jih dolžna nositi.

V.

Če zavračamo tako z vso odločnostjo tendence, ki gredo za poslabšanjem delavskega zavarovanja, si ne zapiramo oči pred tem, da bi bilo naše socialno zavarovanje lahko še boljše, kakor je.

Ni sicer res, da daje naše socialno zavarovanje manj, nego je dajalo pred vojno. Ono daje več. Gola izmišljotina so fantastične pripovedke o višini upravnih stroškov. Res pa je, da so ti upravni stroški nekoliko večji, nego so bili pred vojno.

Izdatki, ki jih dajejo za upravo skrajno štedljive in pod najboljšimi pogoji poslujoče Bratovske skladnice, nam kažejo tu na meje mogočega.

Pri tem je treba upoštevati, da vrši danes upravni aparat delavskega zavarovanja mnogo, česar pred vojno ni vršil. Naj navedem samo eno. Njegov vzoren statistični oddelek ni važen le za socialno zavarovanje. To delo je širše važnosti in je nekaj nadomestek za delo, ki ga pri nas državni statistični uradi ne vrše. Dalje je treba vzeti v obzir, da je bila pri nas pred vojno četrtina blagajn v režiji industrijskih obratov. Upravni stroški teh obratov v predvojni statistiki ne prihajajo prav do izraza. Končno so predvojne bolniške blagajne svoje osobe često tako slabo plačevale, da se ne more iskati na tem vzgledov. A pri vsem tem, — smo tudi mi mnenja, da je treba v našem zavarovanju omejiti nepotreben birokratizem in štediti in štediti. Kdor hoče pri tem pomagati, naj bo dobrodošel, — če nima pri tem drugih namenov.

Baje so tudi delavci-zavarovanci sami proti zavarovanju. Morda so res.

Morda so res proti njemu, če se dogajajo slučajji, da zdravnik v bolniški blagajni tako zelo drugače postopa, kakor bi postopal v svoji privatni praksi. Taki slučajji se na žalost dogajajo.

Morda so, kadar se pritožujejo čez prepočasno in preburokratsko poslovanje svojih bolniških blagajn.

Morda so, ako znaša njih zaslužek komaj 700 Din, kar povzroča, da mislijo le prerado na potrebe dneva in pozabljajo na morda mnogo važnejše in nujnejše potrebe bodočnosti.

Kdor pa se na take pritožbe sklicuje in misli, da bi se moralo radi tega bolniško zavarovanje odpraviti ali omejiti, naj vpraša delavce takrat, ko bi se zavarovanje odpravilo, ko bodo v boleznih brez sredstev in bolniške pomoči, ali so res proti zavarovanju. Takrat bo dobil pravi odgovor in bo razumel to, česar morda danes ne razume: Da je potrebna velika mera cinizma zato, da se jemlje večje ali manjše nezadovoljstvo z zavarovanjem za dokaz, da je delavstvo proti socialnemu zavarovanju.

So predstavniki delodajalcev, predstavniki industrije in obrti, ki skušajo izrabiti čas gospodarske depresije za to, da bi prevalili skrb za svoje bolne, pohabljeni in invalidne delavce raz ramen podjetij, v katerih so ti delavci delali, na rame gospodarskih edinic, kjer ti delavci, ko so bili zdravi, niso delali, edinic, kjer je manj bogastva, a več človečanstva.

Če so taki poizkusi realna gospodarska prizadevanja, — potem rešuje tisti, ki meče sopotnike-brodolomce iz rešilnih čolnov, da bi se v njih sam udobneje vozil, realno brodolomec.

Mi smo trdno uverjeni, da je ogromna večina predstavnikov trgovine, obrti in industrije, ter ogromna večina poslodavcev samih daleč od take mentalitete.

Upamo, da si bodo tako zastopanje svojih interesov interesenti sami prepovedali.

Če bi si pa ne, potem vsaj ne more biti naloga misleče politične javnosti, da bi dajala takim stremljenjem oporo.

Anketa za viničarski red v Ljutomeru.

Dne 27. decembra 1927, se je v prostorih ljutomerske okrajne posojilnice vršila anketa zastopnikov viničarjev in vinogradnikov, ki je trajala 6 ur. Vinogradnike so zastopali gg. Rajh Jakob, Štampar Vekoslav, Novak Dragotin, Urbančič Jožef, Magdič Ferdo ter Bratuša. Viničarje so zastopali voditelji Stokovne zveze tov. Husjak Ivan, Rozman Peter, Rakuša Peter, Košnik Jožef, Fekonja Franc, Plohl Vincenc in Tomažič Franc. Anketo je otvoril in vodil g. Rajh. Predložena sta bila dva

osnutka in sicer: eden od vinogradnikov, drugi pa od viničarjev. Za podlago razpravi se je vzela osnutek, ki ga je predložila Stokovna zveza viničarjev. Razprava je bila ves čas živahna, kritična, a vendar na obeh straneh stvarna ter se je dosegel v vseh spornih točkah popolen sporazum. Poudarjati moramo, da so tudi vinogradniki v svojem predlogu stavili dokaj dobre pogoje za viničarje, katere je bilo treba le še bolj razširiti.

Zastopniki vinogradnikov so izrazili začudenje o enotnosti viničarskih zastopnikov, česar niso pričakovali, kar bi pa gotovo ne bilo, ako bi viničarje zastopali socialni demokratje ali demokratje ali celo komunisti. Poudariti moramo, da je pripisovati uspeh viničarjev le močni enotni in stvarni strokovni organizaciji viničarjev. Anketa je tudi pokazala, da je mogoče rešiti težka socialna vprašanja za zeleno mizo z delodajalci le takrat, če preveva vse zastopnike krščansko socialni duh. Gotovo je, da še ni konec pogajanj in borbe viničarjev z vinogradniki. Vendar bo pa služil ljutomerski sporazum za podlago bodočim pogajanjem tudi v drugih okrajih tako, da se bo viničarsko vprašanje vendar le vsaj v glavnih točkah rešilo z oblastno uredbo (viničarskim redom) za viničarje ugodno. To je tudi razumljivo, ker viničarji ne morejo odstopiti od svojih minimalnih zahtev, katere si bodo priborili le z svojo enotno in dosledno izvedeno strokovno organizacijo.

Tedenske novice.

Posnemanja vredno. Naš rojak tov. Rudolf Kolenc iz Bruy-a (Francija) je poslal upravi »Pravice« 5 novih naročnikov, ki so plačali naročnino po 10 frankov za januar, februar in marec t. l. Našemu zavednemu rojaku najiskrenjša zahvala za trud in požrtvovalnost, ostalim pa kliče: Posnemajte!

Naši izseljenci v oktobru. Po statistiki Izseljeniškega komisarijata v Zagrebu se je izselilo meseca oktobra 1927 2050 oseb (1926 1140). Do konca oktobra znaša torej skupno število izseljencev 18.600. Iz Slovenije se je v oktobru izselilo 233 oseb. Največ jih je odšlo v Argentino 1019, v Združene države ameriške 492, Brazilijo 131, Uruguay 118, Chile 117.

SDS odpravila dohodnino v »Jutru«. Kakor posnemamo iz časopisov je vlada sklenila odpraviti davek na dohodnino. Ker je opozicija za to namero vlade vedela, je položaj izkoristila in tudi zahtevala odpravo dohodnine, čeprav bi bila lahko to SDS, ko je bila v vladi, že zdavnaj storila. Sedaj se pa »Jutro« razkorači in pravi, da je odpravo dohodnine velik uspeh opozicije. Za tako pisanje in hvalisanje SDS se nam zdi zelo primeren sledeči primer: Dva lovca gresta na lov za zajcem. Prvi s pravo puško, drugi z leseno. Prvi lovec zajca ustrelji, drugi ga pa pobere in ga potem kot uspeh svojega lova prodaja okoli. Ljudje pravijo, da je tak lovec — lovski tat.

Iz resnicoljubnosti. V »Ujedinjenem železničarju« št. 24 beremo v polemiki o Gospodarski poslovalnici, da je na shodu, ki ga je sklical »Udruženje« v Ljubljani sodrug Stanko predlagal: »da se ima pri reševanju gospodarskega vprašanja pustiti na stran strankarske in politične ozire, kar naj se utrdi v posebni resoluciji in da se zlasti »Prometna zveza« pa tudi ostale organizacije izjavijo k pisanju »Mariborčan«, kjer Žebot to vprašanje izrablja izrecno le v strankarske politične namene.« K temu pripomnimo tole: Tudi mi se strinjamo, da se mora pri reševanju gospodarskih in strokovnih vprašanj izpustiti politično gonjo. Ugotovimo pa, da strankarsko borbo vlačijo v prvi vrsti v strokovne organizacije socialisti sami. Drugič ugotovimo, kolikor je nam znano, da se je edinole g. poslanec Žebot resno zavzel pri ministru za pravilno rešitev vprašanja Gospodarske poslovalnice. Ako je to on poudarjal v »Mariborčanu« ob času volitev, ni to menda noben greh, ampak je s tem dokazal javnosti, da se v resnici briga tudi dejansko za pravice železničarjev. Da se pa s svojimi deli in uspehi ne bi smel nikjer pohvaliti in o njih pisati, mu tega nikdo ne more zabraniti, najmanj pa socialisti krog U. Z. Še nekaj! Kdor bere Ujedinjenega železničarja in druge socialistične politične liste, ve, da tudi g. Petejan kot socialistični poslanec ob-

javlja svoje intervencije. Kar je g. Petejanu dovoljeno, tudi g. Žebotu ne more biti zabranjeno. Konstatiramo pa lahko, da je še zelo daleč čas, ko si bo g. Petejan stekel toliko zaslug za železničarje, kot si jih je že pridobil g. poslanec Žebot.

Smrtna nesreča pri streljanju z možnarjem. V predmestju Siska Galdovem ob Savi so se slavili božični prazniki nenavadno veselo. V mestu je policija sicer prepovedala streljati z možnarji, zato pa se je tem bolj streljalo v predmestju. Tako je prišel streljati Anton Jug že na sv. večer in je to streljanje nadaljeval tudi na sv. dan in na Štefanovo. Ko je nasul v veliki možnar izredno veliko smodnika, v nadi, da bo »zagrmelo« kot še nikoli, je možnar eksplodiral. Železni drobec so zadeli Juga v glavo in mu jo grozno razmesarili. Jug je že čez nekaj minut izdihnil v velikih bolečinah.

Ali imaš fin moderen molitvenik? Če ga nimaš, naroči Finžgarjevega: Vere mi daj, Gospod! Izšel je letos pri Mohorjevi družbi v Celju.

Opozorilo OUZD vsem delodajalcem. G. minister socialne politike je pod št. 10.683 z dne 6. dec. 1927 izdal naredbo, s katero je doseganji mezdni razredi od 1. do 7. s 1. jan. 1928 ukinjajo in nadomestijo z novim 1. mezdni razredom. V ta novi mezdni razred spadajo vsi nameščenci, ki ne sprejemajo tlobene plače ali pa prejemajo manj kot 8 Din dnevno. Po tem novem mezdni razredu znaša od 1. jan. 1928 dalje celokupni dnevni prispevek za bolezensko zavarovanje 0.36 Din. Delodajalci smejo svojim nameščencem, ki spadajo po svojem zaslužku v ta novi mezdni razred, odtegovati za bolezensko zavarovanje dnevno 0.18 Din, za borzo dela pa Din 0.02. Za vajence, ki ne prejemajo nobene plače, mora plačati celotni prispevek delodajalec sam. Potrebne preuversitve v nove mezdne razrede bo za že prijavljene osebe izvršil Okrožni urad sam. — Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani.

Zalosten dogodek v sveti noči. V Šmihel je prišlo k polnočnici več fantov iz Zgorne Lanknice pri Novem mestu. Pilj so že pred sv. mašo, na poti proti domu so pa izpilj še tri litre žganja. Ko so prišli domov, so se vsled preoblega zavžitega alkohola med seboj sprli in stekli. Mlad fant J. Bohte je med preprirom sunil z nožem tovariša Zupančiča s tako silo v prsa, da mu je prerezal srčno žilo. Zupančič je takoj padel ter v kratkem umrl vsled motranjega izkrvavljenja. Bohte je bil aretiran.

Žrtev neprevidnosti. Pretekli torek se je peljal z vlakom, ki vozi iz Varaždana v Zagreb, 22 let star Lenard Križmanič, doma iz vasi Marinci pri Pregradi. Križmanič je stal na stopnicah in se zelo nagibal ven. V tem hipu je vlak privozil do nekega mostu, ki ima na vsakem koncu zid. Križmanič je s tako silo zadel ob zid, da je padel na tla in obležal mrtev.

Dve nesreči. Horvat Alojzij, zidar pri stavbeniku v Konjicah, je padel tako nesrečno z odra, da si je zlomil ključnico in eno rebro. — Pišotnik Anton iz Konjške, star 22 let, je pri podiranju dreves dobil veliko rano na glavi. Drevje je namreč predčasno padlo nanj. Oba ponesrečenca se nahajata v bolnici.

Nov sleparski trik. Okoli cerkovnikov škofjeloških podružniških cerkva sta lazila neznan moški in neznan ženska, ki sta trdila, da ju pošilja škofjeloški župnik nabirat po vseh podružnicah starinske cerkvene predmete. Na ta način sta izvabila od raznih cerkovnikov več cerkvenih starinskih predmetov. Končno je prišla stvar orožnikom na ušesa.

Ciganska nadloga na Hrvaškem. Občinsko vodstvo v Netretiču je obvestilo okrajno oblast v Karlovcu, da je ciganska nadloga v tamkajšnji okolici vedno hujša. Cigani kradejo kar jim pride pod roko. Pogosto pa se med seboj tudi stepajo. Ranjence je treba oddati v bolnico, stroške morajo pa plačevati občine. Sama občina je morala plačati za take pretepače že nad 80.000 Din bolniških stroškov.

Nesreča. V terek ponoči je povozil polnočni brzovlak na Viču brata Antona

Kristana. Pokojni Franc Kristan je bil v splošnem med Vičani priljubljen ter vsled svoje izredne telesne moči znan tudi drugod. Govori se tudi, da ni bil ob času nesreče Kristan pri polni zavezi, ker ga je baje v nedeljo neki Ljubljčan močno poškodoval na glavi. Zadevo bo razčistila sodna komisija.

Društvo diplomiranih babic. Čimdalje večje zanimanje je za naše društvo. Stanovske tovarišice v Skoplju, Sarajevu in v Zagrebu nas vabijo na njih sestanke, da slišijo naše težkoče, ves ustroj našega delovanja in da se posvetujemo o vsem potrebnem, da tako v skupnem delovanju dosežemo to, kar je potrebno za dobrobit našega poklica. Že meseca oktobra lanskega leta smo se odbornice pripravile, da bi vsaj dve žrtvovali v prid in korist naših članic, a vsaka ima čas tako odmerjen, da ni bilo mogoče sklepa izvršiti, kljub temu, da smo naš prihod že javile. Sedaj nas kličejo tovarišice iz Skoplja in iz Sarajeva, da se sestanka gotovo udeležimo, pri kateri priliki bi se ustanovil Savez. Zato vas prosi odbor, da tudi one, ki ste že po več let izostale s plačili članarine, isto tudi za nazaj nakažete, da s tem omogočite naše uspešno delovanje. Zelja naših tovarišic v Skoplju, Sarajevu in Zagrebu naj nam bo v spodbudo. One so svoje društvo ustanovile šele pred nekaj meseci, a vendar se vidi, da se svoje naloge zavedajo, vse so organizirane in se ne strašijo stroškov, ne dela za dosego boljše bodočnosti. Zato bodi tudi naša skrb za skupno delovanje. Obenem se zahvaljujemo vsem onim članicam, ki so poslale božična in novoletna voščila. — Odbor.

Krekova mladina.

Krekova mladina in Mohorjeva družba. Krek je Mohorjevo družbo visoko cenil. Že kot bogoslovec je pisal zanjo in pozneje leta in leta. Kakor čujemo, namerava župnija Selca nad Škofjo Loko letos na prav izviran način počastiti spomin svojega velikega rojaka: hoče ga počastiti kot pisatelja in prijatelja Mohorjeve družbe s tem, da se bo potrudila prav posebno dvigniti število Mohorjanov v fari. Tako bo razveselila njega, ki je želel, da bi bil slovenski narod med najbolj izobraženimi na svetu. Krekova mladina, ti nosiš njegovo ime — kaj boš ti storila za svojega vzornika? Krek je bil vnet širitelj dobrega tiska. Smatraj te torej Krekovi za svojo posebno nalogo, da širite med delavstvom tisti tisk, ki je najmočnejše oblikoval dušo našega naroda, namreč Mohorjevo knjigo! Naša iskrena želja je, da bi statistika koledarja v naslednjem letu pokazala posebno močan porast udov Mohorjeve družbe v delavskih krajih! Trbovlje, Zagorje, Hrastnik, Jesenice itd. naj se izkažejo skupaj s stotinami novih Mohorjanov! In tisti, ki naj te uspehe dosežejo, naj pa bodo Krekovi!

Vič. Naša Krekova mladina priredi na praznik sv. Treh kraljev v Društvenem domu dramatično predstavo »Skopuh«. Kdor se hoče prav iskreno razveseliti, naj pride k predstavi, katera bo gotovo vsakogar razveselila. Vabimo vse!

Dopisi.

Tržič. Vsled hudega mraza bodo celi deli mesta brez pitne vode, kar za Tržič ni malenkost. Zanimivo je pa to, da je tega kriva Zadruga »Runo«, češ, da porabi toliko vode za svoj obrat, čeprav ima cev, katera vodi iz glavne cevi debelo pol cole. Tako se tudi iz pomanjkanja vode kuje politični kapital. S tem pa nas naši nasprotniki le še bolj spodbujajo k napredku in gotovo bo to blato padlo nazaj na tiste, kateri ga lučajo na nas in naša podjetja. — V čevljarski tovarni Peter Kozina se bo ta teden prekinilo delo vsled pomanjkanja surovin. Delavstvu je rečeno, da bo nadomestilo toliko ur, kolikor jih bo sedaj zamudilo pozneje kadar bo dosti dela.

Jesenice. Povodim napadov naših nasprotnikov k sanaciji Bratovskih skladnic, moramo ugotoviti sledeče: kovinarji in rudarji spadajo pod rudarski zakon in vsled tega tudi pod ministrstvo za šume in rude. Torej ne pada odgovornost za sanacijo skladnic na ministrstvo socialne politike. Ugotoviti pa moramo tudi, da si v tem slučaju stojita dve skupini nasproti in sicer delodajalska, ki ima v sedanji družbi in tudi v

vlasti veliko zastopnikov in potom Zveze industrijev uplivi na ministra za šume in rudé, na drugi strani pa delavstvo, katero ima v vladi in parlamentu malo zastopnikov, ki pa tudi nimajo za seboj potrebne organizirane sile za svoje uspešno delovanje. Kar se pa tiče upravnega zastopstva v brat. skladnicah od strani delavstva, pa je velika večina v rokah marksistov, ki se hočejo takorekoč patentirati na tem polju. Ali smo potem mi krivi, če se ne znajo v zadostni meri uveljaviti? Poleg tega imajo pa to slabo navado, da hočejo potem vse svoje hibe preveliti na druge, dočim pa eventuelne uspehe pripisujejo le sebi. Kar se pa tiče napadov demokratov in njih političnih prijateljev, pa samo ugotovimo, da so si oni s svojimi trboveljskimi dogodki vzeli vsako pravico govoriti sploh o delavskem vprašanju. Volkov v ovčjih oblekah, ki hodijo ravno sedanjí čas okrog nas, pa se mora delavstvo otesati do skrajnosti. Kajti Trbovlje so povedale toliko, da ne more tega izbristati noben demokratiški še tako velik »delavski« prijatelj. Da se rudarjem godi tako slabo in se jim še bo dokaj let, so v prvi vrsti krivi orjanski revolverji v Trbovljah in sploh njihovo delo med rudarji, ker so s tem svojim počenjanjem razbili delavske vrste in s tem koristili edino le velekapitalu. Sedaj pa treba kričati v javnosti, da so vsega krivi krščanski socialisti z svojim zastopnikom v vladi. Kričati je lahko, ali veliko vprašanje je, kdo kriči. Mi pa pravimo, da bodo prišli vsi nasprotniki na svoj račun, kajti pravica in poštenje mora zmagati in ta je pa na naši strani.

Trbovlje. Dne 30. decembra so sklicali pri nas socialni demokrati javen shod, katerega namen je bil protest proti davku na duševne in ročne delavce. Na shodu je poročal g. Kopač iz Ljubljane. Prav na kratko je govornik omenil te nameravane davčine. Takoj nato se je s svojim neokusnim govorom lotil ministra soc. politike dr. Gosarja, da on vsem tem davkom ne predpisuje

nikake pažnje in da se za delavstvo prav nič ne zavzame. Na zelo neokusen način si je seveda gospod Kopač privoščil tudi SLS, češ da ona sedi v vladi za svoje lastne strankarske interese. Končno se je lotil tudi proračuna ljubljanske oblastne skupščine, posebno davka na opojne pijače, češ da je delavcu alkohol polovična hrana. Popolnoma nerazumljivo nam je počenjanje teh socialističnih generalov, ko bi vendar morali vedeti, da s takim nastopom delavstvu samo škodujejo. Demagogije mora biti enkrat konec in kdor se je ne more otresti, naj gre v pokoj. Naš čas zahteva objektivnih in nepristranskih ljudi.

Prevalje. Dne 31. decembra je umrl rudar-upokojenec Anton Pogačnik v starosti 57 let. Pokojni je bil eden prvih pokretašev krščanskih socialistov na Prevaljah. Vztrajal je možato in neustrašeno v naših vrstah. Socialdemokratski teror ga ni plašil. Pri delu je svojčas moral prebiti mnogo nepravil in zapostavljanja od strani sodelavcev-pripadnikov nasprotne organizacije. Bil je delavec trpin celo življenje. S skromno pokojnino, ki jo je dobival, se ni mogel preživljati. Organizacija mu je stala vedno ob strani. Naj počiva v miru!

Razno.

Cerkev se je zrušila med službo božjo. V cerkvi v Bari v Italiji se je porušil med jutranjo mašo iz doslej nepojasnjenih vzrokov — najbrže vsled neurja, ki je besnelo zadnje dni nad krajem — del stropa. Izpod ruševin so potegnili truplo devetletne deklice. Pet drugih oseb med njimi neka redovnica, je bilo težko poškodovanih.

Prvi evharistični kongres v Afriki. Leta 1930. se bo vršil v Afriki prvi evharistični kongres in sicer na mestu nekdanje Kartage nedaleč od Tunisa.

Najstarejši avto na svetu ima župnik Davois v vasi Belloy Saint Leonard, ki je bil leta 1891. tako bogat, da si ga je

omislil. Avto je marke Pannhard, ima eno konjsko silo in je stal takrat 1800 frankov. Župnik ga ima tako rad, da ga ne zamenja, ampak ga venomer popravlja, da mu še danes služi. Kolesa so železna in je ves avto bolj podoben stari kočari. Župnik pa pravi, da je zanj zadosti dober in ga bo gotovo preživel.

Velika brezposelnost v Nemčiji. Od 30. novembra do 15. decembra so v Nemčiji naštelj 1.000.000 brezposelnih, ki dobivajo podporo. Narastek znaša 250.000 ali 33,3 odstotka.

Za kratek čas.

Brihten. Stric pride na obisk in razdeli otrokom sladkorčke takole: »Jozek, koliko si star?« »Dvanajst let!« »Tu imaš 12 sladkorčkov.« »Koliko ti, Janezek?« »Osem let!« »Tu imaš osem

sladkorčkov!« itd. Mali štiriletni Tonček je vestno pazil na to padanje starosti. Ko mu stric zastavi vprašanje koliko let je star, se odreže: »Petdeset!«

Umetnik. Sodnik: »Zakaj ste svojo mušiču ukradli gosli? Ali sploh znate igrati?« — »Ne, pač pa tudi on ne zna igrati, zato sem mu jih vzeti.«

Ubogi angeli. »Včeraj sem videl vaše hčere, res, pravi angeli.« — »Oh, kaj pomaga, ko jih pa noben vrag ne mara.«

Vrednost denarja. Za 100 nemških mark dobiš 1351 Din, za 100 lir 299 dinarjev, za 1 dolar 56,50 Din, za 100 francoskih frankov 223 Din, za 100 češkoslovaških kron 167,75 Din, za 100 šilingov 800 Din.

NAJCENEJŠE IN SOLIDNO STE POSTREZENI V TRGOVINAH
FRANC PAVLIN, LJUBLJANA, GRADIŠČE ŠT. 3
PODRUŽNICI: TRG TABOR ŠT. 4 BORŠNIKOV TRG ŠT. 4.

Usnjarska in čevljarska zadruga „RUNO“ r. z. o. z. v Tržiču

Izdeluje
vsakovrstne ovčje
in kozje kože, kakor tudi
barvano usnje za
površnike

Postrežba točna.

Cene solidne.

III. BRZOJAVKA

vsem članom I. delavskega Konzumnega društva v Ljubljani in njegovih podružnic
SREČNO NOVO LETO!

Vsak član naj tako vsako malenkost kot tudi večje nakupe izvrši v svoji zadrugi prodajalni, pa se bo koncem leta 1928 veselil velike dividende.

ODBOR.

Slavko Savinšek:

Milica, otrok bolesti.

— — — — — Kdaj?? O, da bi te vprašaje ne bilo v slovnici življenja — si mi nekoč pisal — ampak, da bi poznali te piko in se klicaj! O, pa je vprašanj toliko, toliko, da se človeku zrti, če pomisli nanje! Sam oprašaj se kopti na vprašaj v življenju in komaj enega rešiš, že je šlo drugih tukaj. Ah, življenje boli! Moraš, moraš živeti, čeprav nečeš, te vendar upi z tvojo silo vlečejo nazaj, in dan na dan hrepeniš: jutri, jutri... Srce upa. Ti ko bo že konec vsega, bo upalo še vedno, še močnejše upalo in še na koncu bodo usnice drhtele: jutri, jutri... O upanje, upanje, ti dajš življenje življenju! Ah, moj dragi, pa upajva, upajva, da nama bo lažje! ...

(Iz pisma mlade deklice dragemu.)

Prvo poglavje.

Milica so ji dali pri krstu ime. Mati so hoteli, da se imenuje prva hčerka bolj gosposko. In oče, trudni od celodnevne dela v tovarni, so samo z glavno pritrdili kot vedno, čeprav jim je v srcu vrelo drugo ime. Pa je že moralo tako biti, da je veljala vedno bolj materina beseda. Tudi pri prvorojencu, ki so ga za Mirkota krstili, je materina obveljala. Čemu bi se ujedal z njo, si je mislil delavec Ravnik, samo da imam mir! Saj je itak skrbi in sičnosti drugih dovolj, bolj potrebnih in bolj koristnih.

Ravnika sta bila poročena zdaj tri leta. Ves čas sta stanovala v veliki predmestni hiši, kjer je živelo čez deset strank in je vsaka družina štela najmanj po šest otrok. Veliko dvorišče je bil edini košček sveta, kjer si nad seboj ugledal milo nebo, če te ni zvalilo ven iz hišnih vrat, kjer se je četrt ure za predmestjem razprostirala prostrana ravnina. Tu na tem dvorišču se je ves dan prekopicvalo čez petdeset otrok, drlo se, podilo, jokalo, pelo, se lasalo in zopet objemalo. In vedno so še

novi prihajali mednje. Kajti pri nas je že tako, da je Bog najrevnejše najbolj oblagodari z otroškim blagoslovom, ker je drugo vse bogatinom razdal. Ljubi Bog je ukrenil tako, da eni dobe vse dobro na tem svetu, na onem pa vse hudo, drugi pa narobe. In med te druge je prišel tudi slovenskega delavca, ki mu je dat krepkih mišic in trde kletve, a vanj položil srce iz voska. Bog ve, da je srce več od telesa. Zato je slovenskim bogatinom dal napa, da ni v njihovih telesih prostora za srce. Vsakemu svoje tukaj, a zopet vsakemu svoje tam na drugem svetu. Od vseh pa si Gospod najbolj zapomni take, ki glasno govore: Zahvaljen Bog, da nisem kakor cestinar... Ti zadnji bodo na drugem svetu strašno izpregledali iz slepote!

Ko je pri Ravniku zajokalo tretje dete, mali Cirilček, je Milica mogla že sama zlesti po stopnicah in po veži na dvorišče med otročad. Ko je bil rojen Metodček, se je Milica že mamu igrala s punčko in ko je dobra gospa prinesla Anko, se je Milica že zlasala z manjšimi dečaki za jabolko, ki so ji je hoteli izpleti.

Ko je bil Ravnikoma rojen šesti otrok, Cilka, je šla Milica prvo leto v šolo. Bil je pa tudi zadnji čas, da sta se dva čez dan umaknila vsaj za par ur iz stanovanja, kajti dve mali sobi sta postali čudno tesni za številno družino. Saj je moral oče Ravnik zvečer, ko je prišel od dela truden domov, paziti, da ni pohodil koga najmanjših treh, ki so kobacali po tleh. Mirko je moral zibati, na dvorišču paziti na male; zdaj so še Milico mati vpregli k vozičku, kadar je bila Cilka le preveč sitna in nikakor ni hotela utehniti. Milici pa je bilo posebno težko to opravilo. Kot živo srebro in mlada voda razigrana in vedno živahna nikakor ni mogla doumeti, da je treba voziček mirno prepeljavati semtertja in drobiti predse: aja, tuta.

Tako ji kmalu ni bilo treba več punčike, ker so ji mati dali živo dete v varstvo. Mala brata in mali sestrici so imeli Milico silno radi, ker jim je vedno kaj novega pripovedovala, vedno se znala z njimi igrati vse mogoče. Le Mirku je bila nekako na potu. Morda valed tega, ker je nosila iz šole

izredno dobra spričevala, dočim je bil brat med najslabšimi učenci. Okušal je vsled tega marsikdaj šibo in druge podobne sladkosti, dočim je Milico doletelo kaj takega kvečjemu vsled vedne živahnosti ali pa po tožbi Mirkovi. Udarila je mama, oče nikoli ne. Bil je Ravnik tih in je malo govoril. Tudi z otroci se ni znal prav ukvarjati, še za trenutek pestovanja je bil preneroden. Edino Milico je večkrat mimogrede po licu pobožal, ali ji prinesel kako pomarančo. In je bolje delo Milici to nemo ljubkovanje, ko vse mamine pohvale. Nikdar ni bila ugnana; samo če je videla na očetovem obrazu skrbi, ali če jo je zadel ostrejši pogled njegov, je utihnila in se umaknila kam v kak kot.

Še se je pomnožila Ravnikova družina za dva: za Tončka in Branka, ki pa je kmalu po rojstvu umrl za pljučnico. Tesneje je postalo v ozkih sobicah. Mati so komaj, komaj zmagovali; ni čuda, če so bili sitni in nadložni, da so se jih otroci izogibali, kjer se je dalo. Ravnika, ki je štel zdaj petinštirideset let, so skrbi za številno družino upognile in lasje so mu osiveli, da sam ni vedel, kdaj. Delal je čez ure za tri, za štiri, pa je še večkrat glad pogledoval iz praznih predalov črvive omare.

Kljub vsemu so otroci rasli in se krepili ter je posebno Milica cvetela ko roža. Vitka in lepo zrastle je bila ko vrbova mladika, bela polt obraza je čudovito svetila izza črnih gostih las, ustnice so ji bile rožno popje in oči dvoje temnih jezer. Kadar se je zazrla v očeta in mu v njegovo skrb porekla, vedno živahna, dobrovoljno besedo, se je očetu posvetilo v obeh in rad ji je šel tedaj z žuljevo dlanjo čez obraz in oči, rajt jo pogladil po lepih lasih. V šoli je bila vedno Milica najboljša in učiteljica je kajkrat rekla očetu, naj jo dado dalje v šolo, zdaj ko bo dokončala ljudsko.

Tako se je zgodilo, da je omenil Ravnik ženi nekega poletja zvečer:

»Ti, Ana, kaj bo z Milico?«

»Kaj če biti? V šolo jo bomo dali naprej.«

»Prav. Jaz mislim tudi.«

In čez čas:

»Učiteljica misli, da na učiteljico.«